PER LA *PAU*

Núm. 25 - NOVEMBRE 2015
DONES, PAU I SEGURETAT:
15 ANYS DE LA RESOLUCIÓ
1325

ARTICLES CENTRALS

Per una pau que sigui la nostra

Montse Cervera
Activista del col·lectiu Dones x Dones

Escric aquesta reflexió en uns moments en que la cultura de la guerra ens envaeix més que mai, uns moments on parlar de persones refugiades no representa, als Estats occidentals, parlar de drets humans ni de parar les guerres, malgrat els crits d'alerta i d'indignació del moviment pacifista i antimilitarista. Són moments també en què, en el marc de la tensió amb Rússia, l'OTAN està duent a terme maniobres a l'Estat espanyol, recordant-nos que la prioritat de la seguretat continua sent l'exèrcit, les guerres i el rearmament. És a dir, recordant-nos que el militarisme és seguretat.

Aquest context fa ressaltar molt les ombres de la resolució 1325 sobre dones, pau i seguretat, precisament ara que fa 15 anys de la seva aprovació: les ombres que li fa el militarisme. Però cal també ser optimista i reconèixer que tant aquesta resolució com les que la van seguir per desenvolupar altres aspectes han representat una petita llum. Petita, si tenim en compte els límits de les lleis o resolucions per si mateixes.

La llum hi és perquè moltes dones feministes van aconseguir que la 1325 fos escrita i votada, i que expressés una necessitat vital per aconseguir "una pau que fos la nostra" – com diem les feministes-, sense desigualtats i on els drets, els cossos i els sabers de les dones fossin presents. En l'adopció de la resolució 1325 hem de tenir en compte dos fets fonamentals. El primer són les dues grans guerres dels anys 90: Bòsnia i Rwanda, on per primera vegada assistim en directe a les violacions massives de dones, utilitzades com a arma de guerra. En segon lloc, la Plataforma d'Acció de Beijing, que exigeix per primera vegada que els crims comesos contra les dones i les nenes en contextos de conflicte armats siguin considerats crims de lesa humanitat.

“ La 1325 ha millorat la participació de les dones en els processos de pau i en les forces armades, però la violència sexual, els feminicidis i els abusos contra dones i nenes segueixen augmentant ”

Moltes activistes han exigit als seus governs el desplegament de la 1325 i pressupost pels plans d’acció que alguns Estats, com l’espanyol, van subscriure. Han treballat perquè la resolució no fos paper mullat, perquè fos una eina de transformació i no una “burocratada” més per quedar bé, com en realitat està essent. Hi ha informes[1] de balanç dels primers anys de l’aplicació de la 1325, com aquest excel·lent document de les Dones de Negre de Sèrbia. I les conclusions més optimistes són que la resolució ha millorat lleugerament la participació de les dones en els processos de pau i en les forces armades i de seguretat; però la violència sexual, els feminicidis i els abusos contra les dones i les nenes no han disminuït, sinó que segueixen augmentant cada dia en “temps de pau”, en els conflictes, en els post-conflictes o als camps de refugiades. Fins i tot en algunes ocasions, com ja s’ha denunciat, els crims han estat perpetrats per les forces de Nacions Unides, els cascos blaus.

Una altra ombra dels 15 anys de la resolució 1325 són els recursos destinats a la seva implementació. Gairebé cap país ha dotat el seu Pla d’Acció Nacional sobre dones, pau i seguretat d’un pressupost decent.

La interpretació que n’han fet les institucions governamentals és també motiu de preocupació. Aquesta interpretació parteix de la consideració prèvia d’un món militaritzat i militarista on la cultura de la pau és petita i marginal, on gairebé l’única cosa que entenen és la igualtat formal en el que consideren fonamental per a la “nostra seguretat”: els exèrcits i les armes. S’opta per afegir més dones en els processos de militarització. És a dir, la perspectiva de gènere s’entén sobretot com a igualtat amb els homes (que tampoc existeix) i la protecció amb una mica més de participació (encara

que sigui formal) i més rearmament, és a dir, el manteniment del seu *statu quo*.

L'Estat espanyol n'és un exemple. S'ha optat per posar l'accent sobre la participació de les dones a les forces armades – que ha augmentat lleugerament, fins al 12%-. Segons el govern, s'estan complint totes les demandes de formació i no hi ha cap notícia d'agressions en missions de pau. En la resposta a la carta que Dones de Negre va enviar al ministre de defensa a finals de l'any passat no es feia cap comentari sobre les denúncies dins l'exèrcit de la capitana Zaida Cantera, a qui finalment (ja de baixa) se li va confirmar judicialment que havia rebut assetjament.

“ Moltes activistes han treballat perquè la resolució fos una eina de transformació i no una “burocratada” més per quedar bé, com en realitat està sent ”

Així mateix, malgrat que la resolució presenta les dones com a subjectes de pau i creació de vida, a la pràctica es segueix posant l'accent en les dones i nenes com a víctimes a protegir o com a testimonis per fer complir les lleis. També convé apuntar que parlar de “dones” és un genèric massa ampli, perquè no és la naturalesa de les dones la que ens fa pacífiques i creadores de pau, sinó la consciència feminista. És la pràctica de la nostra situació de creadores de vida la que fa que posem aquesta experiència universal de tenir cura de la vida i del planeta per sobre de qualsevol altra consideració. És a dir, les aportacions de les dones vénen sobretot de la mà del feminisme, d'un feminisme actiu i compromès contra el sistema patriarcal, capitalista, fonamentalista, racista i neocolonial.

Si no anem a les arrels del sistema capitalista i heteropatriarcal, que posa al centre de les seves polítiques els beneficis de les multinacionals i dels més rics i no la vida de els persones, encara es trobaran motius per reforçar el militarisme incorporant més dones als exèrcits. Cal repetir que aquests no han portat mai la pau i pensem que haurien de desaparèixer. Des del feminisme antimilitarista hem treballat sobre el concepte de

seguretat i podem afirmar que la 1325 és un bon instrument per fer front als reptes i demanar la participació de les dones (feministes i pacifistes) a les taules de negociació. Tanmateix, per l'empoderament de les dones i per la seva seguretat han fet més les comissions de la veritat: processos que donen la paraula a les dones i donen visibilitat al seu dolor, a les seves necessitats, tal com expliquen dones de Colòmbia, per exemple. En aquest país, xarxes de la societat civil i dels feminismes, a més d'exigir justícia i reparació, han fet costat a les dones i les han considerades protagonistes de les seves vides.

Perquè la seguretat[2] per les feministes, a més de les exigències de justícia i de drets que reclamem, passa sobretot per teixir solidaritat entre les xarxes de dones, oferint una protecció basada en la complicitat i l'empatia, respectant els seus temps, els seus silencis, el seu dolor i la seva manera d'afrontar la seva pròpia recuperació, escoltant la seva paraula i donant valor a la seva experiència de resistència i de cura de la vida enmig del terror. Aconseguir una pau que sigui "la nostra", on la veritat, la justícia i la reparació segueixin sent elements centrals per a totes les dones és un procés llarg. Per això és important mantenir-se connectades molt temps.

I des d'aquesta perspectiva volem mirar els avenços i retrocessos caminant juntes amb totes les eines al nostre abast (també les lleis i resolucions) per fer fora la guerra i la violència de la història.

1. Vegeu també el llibre: Carol Cohn (ed.), *Las mujeres y las guerres*. Barcelona, Institut Català Internacional per la Pau i Edicions Bellaterra, 2015.

2. Vegeu l'article 'Sempre desobedients', de Staša Zajović, publicat a la revista Per la Pau, número 22.

Fotografia : UN Women

© Generalitat de Catalunya